

Stát na straně pravdy

VĚRNOST KŘESŤANŮ VE SMUTNÝCH DOBÁCH ODPADNUTÍ

Texty na tento týden

Da 7,23–25; Zj 12,6.14; Ju 1,3.4; Zj 2,10; Sk 5,28–32; Ž 19,8–12; 1J 5,11–13

Základní verš

„Jako Mojžíš vyvýšil hada na poušti, tak musí být vyvýšen Syn člověka, aby každý, kdo v něho věří, měl život věčný.“ (J 3,14.15)

Novodobé turecké pobřežní město Izmir bylo kdysi biblickou Smyrnou, o které se hovoří v knize Zjevení. Koncem prvního a během druhého století toto starobylé město s přibližně sto tisíci obyvateli vzkvétalo. Dařilo se mu, prosperovalo a bylo velmi loajální k Římu.

Povinností všech obyvatel Smyrny bylo jednou za rok zapálit kadidlo římským bohům. Ve druhém století se však ve Smyrně prokazatelně nacházela i rozrůstající se křesťanská komunita. Mnozí z těchto věřících se odmítli podříditi příkazu o obětování pohanským bohům. Polykarp (asi 69–155), který ve Smyrně působil jako biskup místního křesťanského společenství, odmítl zradit svého Pána a pálit kadidlo modlám. Byl za to odsouzen a na náměstí ve Smyrně upálen na hranici. Když ho vladař naposledy vyzval, aby se vzdal Krista a potupil ho, starý muž odpověděl: „Osmdesát šest let mu sloužím a v ničem mi neukřivdil, jak mohu potupit svého Krále, jenž mne vykoupil?“ (NOVÁK, J. „Umučení smyrnenského biskupa svatého Polykarpa“ v *Třetí patristická čítanka*. Praha: ČKCH, 1985 s. 15–26; dostupné na https://fatym.com/taf/knihy/patrol/p_upol.htm)

V průběhu staletí žilo mnoho mužů a žen, kteří raději podstoupili mučednickou smrt, než aby se vzdali své víry v Krista. Jejich oběť nově rozněcuje naši odvahu. Příběh jejich oddanosti Kristu posiluje naši vlastní věrnost.

Tento týden se podíváme na některé biblické principy, které motivovaly valdenské a pozdější reformátory, jako byli Jan Hus a Jeroným Pražský, aby zůstali věrni Pánu za všech okolností – dokonce i tehdy, kdy jim hrozila smrtí stejná moc, která zabila Polykarpa. Tentokrát to byl Řím ve svém papežském období.

Osnova lekce

Při studiu čtvrté lekce se necháme inspirovat věrností těch, kteří dokázali stát na straně Boží pravdy i v temných obdobích 1 260 prorockých let, kdy křesťanská církev zneužila svou moc proti těm, kteří se nehodlali vzdát poselství čistého evangelia.

- Da 7,23–25; Zj 12,6.14: Předpověděných 13 století pronásledování věrných (neděle)
- Ju 1; Zj 2,10: Výzva a povzbuzení k věrnosti v době odpadnutí (pondělí)
- Ef 6,10–12; Zj 3,11: Odvaha nést Boží světlo jako valdenští (úterý)
- 2Tm 2,1–3: Viklef jako příklad věrného nesení evangelia (středa)
- J 5,24; 11,25.26; 1J 5,11–13: Naděje, která posilovala reformátory (čtvrtek)

PRONÁSLEDOVANÝ, A PŘECE VÍTĚZNÝ

²³Řekl toto: „Čtvrté zvíře – na zemi bude čtvrté království, to se bude ode všech království lišit; pozře celou zemi, podupe ji a rozdrtí. ²⁴A deset rohů – z toho království povstane deset králů. Po nich povstane jiný, ten se bude od předchozích lišit a sesadí tři krále. ²⁵Bude mluvit proti Nejvyššímu a bude hubit svaté Nejvyššího. Bude se snažit změnit doby a zákon. Svátí budou vydáni do jeho rukou až do času a časů a poloviny času... (Da 7,23–25)

⁶Žena pak uprchla na poušť, kde jí Bůh připravil útočiště, aby tam o ni bylo postaráno po tisíc dvě stě šedesát dní. [...] ¹⁴Ale té ženě byla dána dvě mocná orlí křídla, aby mohla uletět na poušť do svého útočiště, kde ukryta před hadem byla zachována při životě rok a dva roky a polovinu roku. (Zj 12,6.14)

Osobní studium

O jakém prorockém období hovoří úvodní texty (Da 7,23–25 a Zj 12,6.14)? Čím se toto období vyznačovalo?

Vždy když Boží lid zůstává věrný svému Stvořiteli a Vykupiteli, satan zuří. V takových obdobích velmi často přichází pronásledování. Prorok Daniel popsal události, které se teprve měly odehrát v daleké budoucnosti. Jeho prorockví mluví o době, kdy středověká církev povede „válku se svatými“ a „bude hubit“ Boží lid (Da 7,21.25). Prorok Jan popsal toto období jako čas, kdy bude Boží církev donucena uprchnout na poušť, kde měla být „zachována při životě rok a dva roky a polovinu roku“ (12,14). Jan ve Zjevení dále dodává: „Žena [církev] pak uprchla na poušť, kde jí Bůh připravil útočiště...“ (Zj 12,6). Boží lid se ocitl na poušti, kde ho Bůh sytil, posiloval a podporoval svým Slovem. Dělo se tak během celého dlouhého a temného období papežské nadvlády, kdy velký spor probíhal s mimořádnou zuřivostí.

Boží lid našel místo, které mu „připravil“ Bůh. V největších životních výzvách Bůh vždy připraví místo pro své věrné následovníky. V dobách největší zkoušky jeho lid našel útočiště v jeho lásce a péči (viz Ž 46).

Období tisíc dvě stě šedesát dní ve Zj 12,6 je totožné s obdobím označeným jako rok a dva roky a polovina roku ve Zj 12,14 (3 ½ roku × 360 dní [což je jeden rok – 12 × 30 dní] je 1 260 dní). Biblická prorockví často používají symboly. V prorockých pasážích Daniela a Zjevení se jeden prorocký den rovná jednomu doslovnému roku. Tento princip „den za rok“ nacházíme ve Nu 14,34 a Ez 4,6, ale dosvědčují jej i jiné texty Písma, případně i staré mimobiblické židovské spisy.

Vizigóti, Vandalové a Ostrogóti věřili něčemu jinému, než bylo oficiální učení Říma. Období dlouhé tisíc dvě stě šedesát dní začalo, když byl v roce 538 z Říma vyhnán poslední z těchto barbarských kmenů – Ostrogóti. Duchovní temno trvalo až do roku 1798, kdy Napoleonův generál Berthier zajal a odvezl papeže z Říma. Během tohoto dlouhého období bylo umučeno nespočet křesťanů, protože nebyli ochotni podřídit se ničemu jinému než Božímu slovu. Ale přestože zemřeli, zvítězili. V Kristu byli osvobozeni od viny a nadvlády hříchu. „Oni nad ním zvítězili pro krev Beránkovu a pro slovo svého svědectví“ (Zj 12,11). Kristovo vítězství nad satanem na kříži bylo i jejich vítězstvím. Zemřeli, ale jejich smrt je pouze odpočinkem do Kristova návratu.

Aplikace

Jaký vliv na tvou víru mají naplněná biblická prorockví?

KDYŽ SVĚTLO VÍTĚZÍ NAD TEMNOTOU

³Milování, velmi jsem si přál psát vám o našem společném spasení, ale teď pokládám za nutné napomenout vás, abyste zápasili o víru, jednou provždy odevzdanou Božimu lidu. ⁴Vloudili se totiž mezi vás někteří bezbožní lidé, zapsaní už dávno k odsouzení, kteří zaměňují milost našeho Boha v nezřízenost a zapírají jediného vládce a našeho Pána Ježíše Krista. (Ju 1,3,4)

Neboj se toho, co máš vytrpět. Hle, ďábel má některé z vás uvrhnout do vězení, abyste prošli zkouškou, a budete mít souzení po deset dní. Bud' věrný až na smrt, a dám ti vítězný věnec života. (Zj 2,10)

Osobní studium

Jaké varování se nachází v úvodním textu (Ju 1,3,4)? Jak se vztahovalo na pozdější křesťanskou církev?

Dopis Judovi byl napsán někdy před rokem 65. Adresován je věrným křesťanům, kteří „jsou povoláni, milováni Bohem Otcem a zachováni pro Ježíše Krista“ (Ju 1,1). Tito věřící byli vyzváni, aby „zápasili o víru, jednou provždy odevzdanou Božimu lidu“ (Ju 1,3). Jako důvod Juda udává, že se do církve vkradli „bezbožní lidé, zapsaní už dávno k odsouzení, kteří zaměňují milost našeho Boha v nezřízenost“ (Ju 1,4). Tato výzva měla velký význam i pro věřící ve středověku, kdy církev zaplavily pohanské praktiky a tradice, čímž se zpronevěřila Božimu slovu. Po mnoho staletí zde však byli lidé, kteří se drželi biblické pravdy. Patřili mezi ně například valdenští. Věřili, že Kristus je jejich jediným prostředníkem a Bible je jediným zdrojem autority. „V každé době tu byli lidé, kteří svědčili o Bohu, věřili v Ježíše Krista jako jediného prostředníka mezi Bohem a člověkem, pokládali Bibli za jediné pravidlo života a světili pravou sobotu.“ (GC 61; VDV 45)

Jaké zaslíbení dává Bůh těm, kteří jsou mu věrní i tváří v tvář nebezpečí i samotné smrti (Zj 2,10)?

Tato slova byla určena společenství věřících ve Smyrně. Jedním z patronů města byl Dionýsos, pohanský bůh zábavy a plodnosti. Když zemřel některý z jeho kněží, při pohřebním průvodu mu položili na hlavu korunu. Jan dává do protikladu takovou pozemskou korunu, nasazenou na hlavu při smrti člověka, s korunou života, kterou budou ozdobeni ti, kdo zvítězí nad silami zla. Korunu („věnec“) života dostanou ti, kteří obstáli navzdory zkouškám, obtížím, utrpení, a dokonce i smrti pro Krista.

Koruna života inspirovala věrné křesťany, aby snesli pro Krista i samotnou smrt. Koruna života může být povzbuzením vždy, když se ocitneme v obtížné situaci. Toto zaslíbení inspirovalo i valdenské, když procházeli bolestí a pronásledováním. Věděli, že jednoho dne uvidí Ježíše a budou s ním žít navěky. Koruna života je povzbuzením i pro nás dnes. Uprostřed zkoušek a utrpení mějme svůj pohled upřený na Ježíše a budme mu věrní.

Aplikace

Co je pro tebe povzbuzením v náročných časech? Co tě děsí? Na jaká zaslíbení se můžeš spolehnout v době trápení a pronásledování?

ODVAHA OBSTÁT

¹⁰A tak, bratří, svou sílu hledejte u Pána, v jeho veliké moci. ¹¹Oblečte plnou Boží zbroj, abyste mohli odolat dáblovým svodům. ¹²Nevedeme svůj boj proti lidským nepřátelům, ale proti mocnostem, silám a všemu, co ovládá tento věk tmy, proti nadzemským duchům zla. (Ef 6,10–12)
Přijdu brzy; drž se toho, co máš, aby tě nikdo nepřipravil o vavřín vítěze. (Zj 3,11)

Osobní studium

Přečti si Sk 5,28–32 a porovnej tento text s úvodními verši (Ef 6,10–12 a Zj 3,11). Jaký základní princip se nachází v těchto textech?

Jedním z charakteristických rysů valdenských (a každého reformátora) byla jejich absolutní věrnost Bohu, poslušnost autoritě Písma, oddanost Kristu a odmítnutí papežství. Jejich mysl byla posilována novozákonnými příběhy víry a odvahy.

Spolu s Petrem a ostatními apoštoly mohli říci: „Boha je třeba víc poslouchat než lidi“ (Sk 5,29). Pochopili Pavlovu výzvu: „A tak, bratří, svou sílu hledejte u Pána, v jeho veliké moci“ (Ef 6,10). A nakonec, brali vážně Ježíšovu radu: „Přijdu brzy; drž se toho, co máš, aby tě nikdo nepřipravil o vavřín vítěze“ (Zj 3,11). Tito věrní muži a ženy víry byli odhodláni postavit se za pravdy Božího slova a za žádných okolností se nepodřídili římské církvi, jejíž učení bylo poznamenáno naukami lidí a pohanskou tradicí.

Valdenští byli jednou z prvních skupin, které se podařilo získat Bibli ve vlastním jazyce, když dal její části v druhé polovině 12. století přeložit Valdes z Lyonu. Valdenští ve svých horských komunitách v severní

Itálii a jižní Francii tajně ručně opisovali části Bible. Na namáhavém opisování spolupracovaly celé týmy písařů. Mladí lidé se na žádost rodičů naučili nazpaměť velké části Písma. Mnozí z těchto mladých lidí patřících mezi valdenské pak cestovali po Evropě jako obchodníci, tajně lidem vyprávěli o pravdě nalezené v Bibli a zájemcům poskytovali zhotovené opisy. Někteří se zapsali na univerzity, a když se naskytl příležitost, citovali Písmo svým spolužákům. Vedeni Duchem svatým pak ve správném okamžiku, kdy pocítili vnímavost ze strany někoho, kdo poctivě hledal pravdu, dali mu drahocenný opis pasáže z Bible. Mnozí za svou věrnost a oddanost zaplatili životem. Přestože valdenští nerozuměli jasně celému biblickému učení, po staletí uchovávali pravdu Božího slova tím, že se o něj dělili s ostatními.

„Stezka spravedlivých je jak jasné světlo, které svítí stále víc, až je tu den“ (Př 4,18). Cestu, kterou Bůh vede své děti, přirovnává Šalomoun ke slunci, které je na obloze postupně stále jasnější. Kdyby se slunce rozzářilo hned naplno, oslepilo by nás. Poté, co tma po staletí zahalovala svět, Bůh povolal lidi oddané jeho Slovu, kteří nesli poselství dalším.

Aplikace

Jak můžeš ty sám odrážet Kristovo světlo a svítit ve svém okolí? Jak se ti to daří? Co by ti mohlo pomoci ve tvé službě?

„JITŘENKA REFORMACE“

1 A ty, můj synu, buď silný milostí Krista Ježíše, *2* a co jsi ode mne slyšel před mnoha svědky, svěř to věrným lidem, kteří budou schopni učit zase jiné. *3* Snášej se mnou všechno zlé jako řádný voják Krista Ježíše. (2Tm 2,1–3)

Osobní studium

Jak následující verše vyjadřují postoj Davida a Jeremjáše k Božímu slovu? Jak to podle tebe souvisí s reformací?

Ž 19,8–12

Ž 119,140

Ž 119,162

Jr 15,16

Každý z reformátorů se „radoval“ z Božího slova. „Zamilovali si“ jeho zákon. Jednou z nejméně výrazných rysů reformace byla radost, kterou lidem přinášelo studium Písma. Studium Bible pro ně nebylo namáhavou nutností, zákonickou povinností ani přísným požadavkem. Boží slovo a pravdy Písma je naplňovaly radostí.

Při studiu Písma je proměňovala moc Ducha svatého. „Viklefův charakter je důkazem, že Písmo svaté má výchovnou, přetvářející moc. Bible udělala z Viklefa to, čím byl. Snaha pochopit velké pravdy Božího zjevení má zpětný vliv na všechny schopnosti člověka – posiluje a rozvíjí jeho duševní potenciál, prohlubuje jeho vnímavost, bystří úsudek. Studium Bible zušlechťuje myšlení, čtení a touhu lidského srdce, a to více než ja-

kékoli jiné studium. Posiluje cílevědomost, trpělivost, odvahu a sílu, kultivuje charakter a ‚posvěcuje‘ srdce. Svědomité a uctivé zkoumání Bible, které člověku umožňuje, aby jeho mysl byla v přímém kontaktu s nekonečnou myslí Boha, dá světu muže s mocnějším a činorodějším intelektem, muže vznešenějších zásad, než jaké kdy připravilo to nejlepší vzdělání, které může poskytnout lidská moudrost.“ (GC 94; VDV 66.67)

Jakou radu dal apoštol Pavel Timoteovi podle úvodních veršů (2Tm 2,1–3) v souvislosti s Božím slovem?

Pravda Božího slova a radost ze spasení v Kristu tak naplňovala srdce reformátorů, že se o ni museli dělit. Jan Viklef strávil svůj život překládáním Božího slova do angličtiny ze dvou důvodů: (1) živý Kristus ho změnil prostřednictvím Božího slova a (2) Kristova láska ho motivovala podělit se o to, co se naučil.

Před Viklešem existovaly v angličtině jen malé části Písma. On sám zemřel dříve, než na něj dosáhla nepřátelská ruka Říma. Ani to však nepřátele pravdy neodradilo. Jeho pozůstatky vykopali, spálili a popel hodili do řeky. Ale jako byl popel tohoto významného muže odnášen vodou, tak se i Boží slovo, voda života, šířilo do daleka jako výsledek jeho práce. Jeho osoba a dílo byly „jitřenkou reformace“.

Aplikace

Je i pro tebe studium Písma a poznávání pravdy o Bohu radostí a potěšením? Jak se to projevuje ve tvém životě?

POVZBUZENÍ NADĚJÍ

Amen, amen, pravím vám, kdo slyší mé slovo a věří tomu, který mě poslal, má život věčný a nepodléhá soudu, ale přešel již ze smrti do života. (J 5,24)

²⁵Ježíš jí řekl: „Já jsem vzkříšení a život. Kdo věří ve mne, i kdyby umřel, bude žít. ²⁶A každý, kdo žije a věří ve mne, neumře navěky. Věříš tomu?“ (J 11,25.26)

¹¹A to je to svědectví: Bůh nám dal věčný život, a ten život je v jeho Synu. ¹²Kdo má Syna, má život; kdo nemá Syna Božího, nemá život. ¹³Toto píšu vám, kteří věříte ve jméno Syna Božího, abyste věděli, že máte věčný život. (1J 5,11–13)

Osobní studium

Přečtete si Žd 2,14.15. Co tento text říká o realitě velkého sporu?

Co povzbuzovalo věrné valdenské během hrozného pronásledování? Co dodalo reformátorům, mezi které patřili Jan Hus, Jeroným Pražský, William Tyndale, Hugh Latimer a další mučedníci středověku, odvahy postavit se plamenům a mečům? Byla to víra v Boží zaslíbení. Uvěřili Kristovým slovům: „Ještě malou chvíli a svět mě už neuzří, vy však mě uzříte, poněvadž já jsem živ a také vy budete živi“ (J 14,19). Pochopili, že jeho moc je dostatečná, aby obstáli i v těch největších zkouškách. Dokázali dokonce prožívat radost z toho, že mají účast na Kristově utrpení. A jejich věrnost se stala důležitým a silným svědectvím pro celý svět.

Dohlédli za své utrpení a pohledem víry se dívali na to, co bude v budoucnosti. Věděli, že díky Kristovu vzkříšení je smrt poraženým nepřítelem. Tito odvážní křesťané vírou viděli, jak se lámou pouta smrti. Drželi se zaslíbení Božího slova a z tohoto světa odešli vítězně.

O čem nás ujišťují zaslíbení z úvodních veršů (J 5,24; J 11,25.26 a 1J 5,11–13)? Jak nám tato zaslíbení pomáhají v životních zkouškách?

Jan Hus nezakolísal tvář v tvář vězení, nespravedlnosti ani samotné smrti. V chladném a vlhkém vězení strádal a měsíce čekal na rozsudek. Onemocněl a málem zemřel. Přesto „Boží milost mu byla oporou. Během týdnů utrpení – než koncil vynesl konečný rozsudek – plnil jeho duši nebeský pokoj. ‚Psal jsem list tento vám,‘ napsal přátelům, ‚v žaláři v okovech, čekaje nazítří na smrt odsouzení... Kterak se mnou Pán Bůh milostivě činil a se mnou jest v divných pokušeních, poznáte, až se u Boha v radosti z jeho milosti setkáme.‘ (List Husův veškerému národu českému z 10. června 1415) V šeru vězeňské kobky předvídal Hus vítězství pravé víry.“ (GC 107.108; VDV 76)

Výzva apoštola Pavla k nám i dnes promlouvá velmi naléhavě: „Držme se neotřesitelné naděje, kterou vyznáváme, protože ten, kdo nám dal zaslíbení, je věrný“ (Žd 10,23). Tak jako Boží zaslíbení povzbuzovala jeho lid v minulosti, mohou být povzbuzením i pro nás dnes.

Aplikace

Jak rozumíš slovům: „Co prospěje člověku, získá-li celý svět, ale ztratí svůj život“ (Mk 8,36)? Co znamená ztratit všechno pro Krista? Co se můžeme naučit od valdenských a dalších reformátorů? Jak nám může být jejich zkušenost povzbuzením v závěrečném konfliktu na zemi?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

„Bůh dopřál, aby mysl jeho vyvolených ‚nástrojů‘ osvítilo velké ‚světlo‘ a odhalilo jim mnohé z bludů Říma. Nedostali však všechno světlo, které chtěl Bůh světu dát. Prostřednictvím svých služebníků Bůh vyváděl lidstvo z temnoty římské církve. V cestě jim však stála spousta překážek, a tak je Bůh vedl krok za krokem, aby je byli schopni překonat. Nebyli připraveni přijmout celé světlo najednou. Kdyby se jim ho dostalo, nutně by se od světla odvrátili jako lidé, kteří dlouho žili ve tmě a najednou pohlédli do plného jasu poledního slunce. Proto Bůh odhaloval iniciátorům reformace světlo poznenáhlu – tak, jak je lidé mohli přijmout. V následujících staletích měli přijít další věrní dělníci, aby vedli lid dál po cestě nápravy.“ (GC 103; VDV 72)

„V jiném dopisu knězi, který se stal učedníkem evangelia, mluví Hus s hlubokou pokorou o svých vlastních chybách, vyznává, že s potěšením nosil pěkné šaty a že spoustu času promarnil neužitečnými zábavami. A pak přidává tyto důtklivé rady: ‚Čest Boží, spása duší a práce ať tebou vládnu, ne majetek prasat neb polností. Měj se na pozoru, abys ... nevzdělával více příbytek než duši svou; hled, abys byl vzdělavatelem stánku duchovního, jsa nakloněn k chudým a ponížen, a abys neprojídal statky v hodech. Bojím se také, nenapravíš-li života svého, upouštěje od krásných šatů a nadbytečných věcí, že těžce budeš pokárán od Pána, jakož i já nešťastný budu pokárán...“ (GC 105.106; VDV 75)

Otázky k rozhovoru

1. Proč Bůh odhaluje pravdu postupně? Jak se tento princip vztahuje na dnešní Boží církev?
2. Jak souvisí nově objevená pravda s předchozími pravdami, které Boží lid pochopil? Proč „nové“ světlo nikdy nesmí protiředit „starému“ světlu?
3. Bez ohledu na to, kde žijeme, bude naše kultura často prosazovat morální hodnoty a myšlenky, které jsou nějakým způsobem v rozporu s učením Bible. Jak se můžete jako jednotlivci postavit k těmto výzvám? Jaký postoj bychom měli zaujmout jako společenství věřících? Jak můžeme zůstat dobrými občany, ale zároveň nepodlehout pokřiveným hodnotám, které vyznává naše společnost?
4. Jak ovlivnil dopis Jana Husa váš pohled na věrnost a utrpení? Co vás na tomto dopise zaujalo nejvíc?